

## Door Abel Fijnheer

### Nederlands

In *Escape in Ecstasy* zijn verschillende stemmen te horen: stemmen van vrouwen uit verschillende tijdperken, die zich allemaal op hun eigen manier verhielden tot de wereld om hen heen en zich uitdrukten met de mogelijkheden die ze hadden. Deze wereld werd grotendeels georganiseerd door mannen, en de mogelijkheden die vrouwen hadden waren vaak beperkt. Toch zijn er ook steeds plekken geweest waar vrouwen hun stem konden laten horen.

Voor *Escape in Ecstasy* neemt Maarten Ornstein het recht tot zelfontwikkeling voor iedereen als uitgangspunt. Tot op de dag van vandaag wordt vrouwen dit recht vaak ontnomen. Ornstein kaart dit thema aan door te kijken naar de geschiedenis: welke mogelijkheden hadden vrouwen vroeger om zich te ontwikkelen en uit te drukken, en hoe hebben ze hier gebruik van gemaakt? Hij richt zich hierbij op Hrotsvitha van Gandersheim, Juana Inés de la Cruz en Mechtild van Magdeburg. Hun situaties verschilden sterk, maar deze vrouwen wisten allemaal een krachtige eigen stem te ontwikkelen. Het stuk viert de deze stemmen en laat horen wat ze ons nu nog te vertellen hebben.

De belangrijkste stem in dit werk is die van Hrotsvitha van Gandersheim: een tiende-eeuwse schrijfster die actief was in een religieuze vrouwengemeenschap in het middeleeuwse Duitsland en nauw verbonden was met de heersende macht van haar tijd. Zij is vooral bekend door haar toneelstukken, die expliciet over de rol van vrouwen in de wereld gaan: ze schrijft de ‘prijzenswaardige kuisheid van heilige maagden’ te willen vieren en noemt het weerstaan van verleiding een glorieuze overwinning, ‘vooral wanneer vrouwelijke kwetsbaarheid overwint, en mannelijke kracht aan vernedering wordt onderworpen.’ Hiermee schept ze een alternatief voor het negatieve beeld van vrouwen dat in veel teksten van mannelijke auteurs naar voren komt.

Hrotsvitha’s toneelstuk *Passie van Geloof, Hoop, en Liefde*, ook wel bekend als *Sapientia*, dient als basis voor *Escape in Ecstasy*. In dit stuk worden de drie dochters van Sapientia (Wijsheid), genaamd Fides, Spes en Caritas (Geloof, Hoop en Liefde), door de Romeinse keizer Hadrianus gemarteld en vermoord omdat ze weigeren het Christendom af te zweren en Romeinse goden te aanbidden. Deze martelingen worden echter steeds op wonderlijke wijze omgevormd en onschadelijk gemaakt. Daarnaast zet Sapientia de keizer ook nog eens te kijk met een uitvoerige wiskundige verhandeling waar hij niks van begrijpt.

De twee andere teksten worden gezongen door de personages uit Hrotsvitha's stuk, waardoor het stuk verbonden wordt aan grotere thema's en de personages meer persoonlijkheid krijgen. Hierdoor is *Escape in Ecstasy* uiteindelijk een geheel nieuw stuk, dat verschillende perspectieven combineert tot een prikkelend nieuw geheel.

## English

In *Escape in Ecstasy*, multiple voices can be heard: voices of women from different time periods, who each related to the world around them in their own way, and expressed themselves with the means available to them. This world was mostly organised by men, and opportunities for women were often limited. Nonetheless, there have always been places where women could make their voices heard.

For *Escape in Ecstasy*, Maarten Ornstein takes the right of self-development for all as the starting point. To this day, women are often denied this right. Ornstein addresses this theme by taking a look at history: what opportunities did women have in the past to develop and to express themselves, and how have they made use of them? To do this, he focuses on Hrotsvitha of Gandersheim, Juana Inés de la Cruz, and Mechtild of Magdeburg. Their situations were all different, yet all of these women were able to develop their own powerful voice. This work celebrates these voices and lets us hear what they still have to tell us today.

The most important voice is that of Hrotsvitha of Gandersheim: a writer from the tenth century, active in a religious community for women in medieval Germany, who was closely connected to the ruling powers of her age. She is best known for her plays, which explicitly deal with the role of women in society: she writes that she wants to celebrate the 'praiseworthy chastity of holy virgins' and speaks of a glorious victory when temptation is resisted, 'especially when female fragility conquers, and male force is subjected to humiliation.' With this, she creates an alternative for the negative image of women present in many texts by male authors.

Hrotsvitha's play *The Passion of Faith, Hope and Charity*, also known as *Sapientia*, serves as the basis for *Escape in Ecstasy*. In this play, the three daughters of Sapientia (Wisdom), named Fides, Spes and Caritas (Faith, Hope and Charity), are tortured and murdered by the Roman emperor Hadrian, because they refuse to renounce Christianity or to worship the Roman gods. However, these tortures are all transformed in wondrous ways and thereby have their harm removed. Next to this, Sapientia also embarrasses the emperor with a complex mathematical excursion, which he cannot understand at all.

The two other texts are sung by characters from Hrotsvitha's play, which connects the play to broader themes and gives more personality to the characters. As a result, *Escape in Ecstasy* ultimately is an entirely new work, that combines different perspectives into a stimulating new whole.